

הקטרה אלא בחופן, מכל מקום ילפינן מהיכל⁽¹¹¹⁾.

ומר סבר [רבי אלעזר] לא ילפינן פנים מחוץ. וכיון שבמקומה בפנים אינה נחשבת הקטרה, גם בחוץ לא יתחייב עליה.

ומקשינן: אמר רבא: השתא, חוץ מחוץ לא ילפי רבנן, כמו שתוכיח הגמרא בסמוך, ואם כן, פנים מחוץ לחייב על קטרת של לפני ולפנים בחוץ, כשיעור הקטרת היכל שהוא בחוץ מיבעי? הרי ודאי שלא נלמד זה מזה.

ובעינן: מה היא, היכן מצאנו שלא למדו חוץ מחוץ?

דתניא: יכול המעלה בחוץ פחות מכזית קומין, ופחות מכזית אימורין, והמנסך פחות משלשת לוגין יין, ופחות מג' לוגין מים, היא חייב?

תלמוד לומר "לעשות אותו" — על השלם הוא חייב, ואינו חייב על החסר!

והא פחות משלשת לוגין, דאית בהו כמה זיתים, ואף על פי כן לא ילפי רבנן חוץ לחייב על כזית ניסוך שנעשה על מזבח החיצון מחוץ, מהקטר חלבים ששיעורן

בכזית, ואף הם במזבח החיצון.

אלא, אמר רבא: באמת אין חילוק בין המשנה לברייתא, ובשתיהן מדובר בהקטרה דהיכל, וכיון שקטורת זו שיעורה בכזית, גם בחוץ חייב עליה בכזית, ורבי אלעזר מודה בזה. ולא נחלקו במשנה אלא פגון דקבעינהו שני חצאי זיתים, שהם שיעור קטורת, במנא, קי-א בכלי שרת.

ובאופן זה, מר, רבי אלעזר, סבר קביעות מנא מילתא היא. כי הואיל ונתן שני חצאי פרס בכלי הקטורת, של היכל, קבעיה מנא, ולפיכך אם נחסר אפילו כל שהוא מיפסל. הילכך, גם בחוץ לא מחייב עד שיקריב את כולן.

ומר תנא קמא, סבר, קביעותא דמנא לאו מילתא היא, ואפילו אם נחסר, חייב על הקטרה בחוץ.

ומוסיף רבא לפרש שיש נפקא מינה לנסכים לפי ביאורו בדעת תנא קמא, [כשמקריבים עולת בהמה או שלמים יש להביא עמם נסכים סולת ויין. שיעור הנסכים לכבש רביעית ההין שהוא ג' לוגין יין. לאיל שלישית ההין שהוא ד' לוגין. לפר או לעגל חצי ההין שהוא ו' לוגין].

שלמדו כזית מהיכל מכזית בחוץ, ואילו רבי אלעזר סבר שבהיכל אינו חייב עד שיקטיר את כולה.

ובאבן האזל תמה על ביאור זה, שהרי בגמרא מבואר שאם "מלא חפניו" דוקא, אינו חייב על כזית בחוץ, ומאידך אם בהיכל נחשב כבחון מה טעם לחלק חיובו, ולפטרנו עד מלא חפניו, ולכן כתב שכוונת רבינו חננאל לאיסור זרות, ע"ש.

111. מדברי רש"י [ד"ה ה"ג] משמע שביאר כי כיון שמצינו מעשה הקטרה של כזית קטורת, בהיכל, לפיכך גם בקטורת של יום כפור נחשב מעשה הקטרה בכזית, אף שהקטרה בפנים שיעורה בחופניים. ואין הדמיון בשם קטורת שבשתיהם, אלא במעשה הקטרה שיש בשתיהם. ולפיכך הקשה רבא ודימה ניסוך להעלאת אברים, כי בשניהם יש מעשה העלאה למזבח, אף שחלוקים הם לגמרי בשם הקרבן.

רב אשי אמר: החילוק בין המשנה לברייתא הוא כפי שביאר אב"י, שנחלקו בהקטרה של לפני ולפנים בחוץ, ומחלוקתם אם לומדים פנים מחוץ. ועל מה שהקשה רבא "השתא חוץ מחוץ לא ילפי רבנן, וכו'", נוסף מהקטרה לא ילפי רבנן, משום שאינם דומים זה לזה, ואף על גב דשניהם חוץ מחוץ. אבל הקטרה של פנים מהקטרה של היכל ילפי, אף על גב דהוה פנים מחוץ. כי שתי ההקטרות שוות בכך שיש להן שם הקטרה (114).

אמר רבא: השתא דאמרינן למאן דאמר [לתנא קמא] קביעותא דמנא ולא כלום הוא, אם קבע בכלי ששה לוגין לנסכי פרי, ומשך מהן ארבעה, והקריבן בחוץ, חייב, שהרי ראויין בפנים לאיל. (112) ורק משום כך הוא חייב. והוא הדין אם קבע בכלי ארבעה לוגין לאיל, ומשך מהן שלושה, והקריבן בחוץ, חייב, שהרי ראויין בפנים לכבש. אבל אם חסרו כל שהוא משלשת לוגין, והקריבן בחוץ, פטור, שהרי אינם ראויים בפנים לכלום (113).

חלקם, כי דעת במנחות [קד, א] שאין קבע לנסכים, וחדש בסוגיין שגם קביעות כלי לא מועילה. אך רב אשי ואב"י שם שסברו שיש קבע לנסכים בהפרשה, הרי אף אין להם קביעות בכלי כבר נקבעו בהפרשה ואי אפשר למשוך מהם.

114. הרמב"ם פסק [פ"ט מביא"מ ה"ב] שזר אינו חייב על הקטרת כזית קטורת של יוה"כ אלא אם הקטיר מלא חפניו. והוכיח מכך הקרן אורה שגם בחוץ אינו חייב אלא במלא חפניו וכמבואר בסוגיין שחיוב זרות וחוץ שוין, שהרי הוכיחה הגמרא מזה לזה. ולפיכך נקט שפסק הרמב"ם [פ"ה מעבודת יוה"כ הכ"ו] שחייב מיתה על הקטרת כזית של פנים בהיכל. היינו משום קטורת זרה ולא משום חיוב הקטרה בחוץ. ומקורו ממה שהשמיט הרמב"ם [כפ"ט ממעה"ק ה"ט] את דין קטורת מבין אלו שחסרו כל שהוא שפטור עליהן בחוץ, ובהכרח שפטור משום שלא הקטיר מלא חפניו ע"ש.

אולם המשנה למלך [פ"ט ממעה"ק הי"א] כתב, שהרמב"ם פסק כאב"י ורב אשי דילפינן פנים מחוץ, ולכן כתב [שם ה"ח] שכל דבר שחייבין על העלאתו בחוץ חיובו בכזית, וכלל בזה הקטרת קטורת של פנים בהיכל כמבואר קודם [בה"ג, ע"ש] וכן משמע מדברי הכסף

112. הקרן אורה תמה איך דימה רבא נסכים לקטורת, והרי קטורת אין לה שיעור, ולכן נחלקו אם קביעות בכלי מועילה לקבוע לה שיעור שלא יביא פחות ממנו, אך יתכן שאף אם בקטורת לא מועילה הקביעות בנסכים שיש להם שיעור תועיל הקביעות שלא לחסר ממנה אפילו כל שהוא.

והגרי"ז [לעיל פח, א] ביאר שנסכים אין להם שיעור בחפצא, אלא במעשה הניסוך ששיעורו בכדי כך וכך לוגין, ולפיכך שוה דינם לקטורת שאם קביעות כלי אינה קובעת שיעור יכול למשוך מהן ולהביא פחות.

והוכיח כן ממשנה במנחות, שאם נדר להביא מנחה בשיעור גדול בכלי אחד אינו יכול להביאה בשני כלים, והיינו משום שמנחה יש לה שיעור בחפצא של הקרבן ולפיכך כשהפריש קרבן גדול אינו יכול למשוך ממנו ולהביא בפחות, ואינו דומה לנסכים שהשיעור רק במעשה הניסוך.

113. הקרן אורה תמה למה השמיט הרמב"ם דין זה של רבא שאם קבע ששה לפר ומשך מהם ארבע, והקטיר בחוץ, חייב. וראה זבח תודה. ובמנחת אברהם כתב, שרק רבא סבר שאם אין קביעות בכלי יכול למשוך מנסכים ולהקריב

שנינו במשנה: **ובולן שהקריבן בפנים ושייר מהן כזית והקריבו בחוץ חייב**.

איבעיא להו: חסרון דחוי, אם הוציאן שלימים לחוץ וחסרו בחוץ, שמייה חסרון, ואם העלה את המשויר בחוץ, פטור. או לא שמייה חסרון וחייב, לרבנן, כאילו כולו קיים?

וצדדי הסמך הם:

מי אמרינן, כיון דנפק, הרי איפסל להו בפסול "יוצא חוץ למקומו", ואף על פי כן חייב על העלאה. ואם כן, מה לי פסול יוצא,

ומה לי פסול משום חסרון.

או דילמא, דוקא "יוצא", דאיתיה בעיניה, ולא נחסר כלום מהקרבן, אי, אכן חייב, אבל חסר, דליתיה בעיניה בשלימותו, שהרי נחסר, לא (115).

אמר אביי: תא שמע ממשנתנו: רבי אלעזר פוטר עד שיקריב את כולן? ומוכח שכל חסרון פוטר.

אמר ליה רבה בר רב חנן לאביי: מדרבי אלעזר פשיט מר? והרי רבי אלעזר פוטר אפילו אם הקרבן כולו קיים אם הקריב רק

תמוה, מפני מה לא יפטר כשנעשה החסרון בחוץ.

אכן גם ביאור רש"י ותוס' תמוה, כי כשנפסל ביוצא דינו שאם עלה לא ירד ונחשב כמתקבל בפנים שחייבים עליו בחוץ, מה שאין כן בפסול חסרון שאינו נחשב מתקבל בפנים. וכבר הבאנו [בהערות למשנה בתחילת הפרק] שהרש"ש כתב, שפסול יוצא אף שלא ירד אינו נחשב מתקבל בפנים, ולולי ריבוי מקרא לא היה מתחייב בחוץ על קרבן שנפסל ביוצא, ולא ברור מהיכן יצא לחלק בין הפסולים.

וראה קרן אורה שנקט כי לדעת הרמב"ם שהכוונה לפטור חסרון ממייעוט "אותו" אין זה פטור אלא בפנים, כשעומד להקרבה אך כשיצא לחוץ לא איכפת לן בחסרון, וכמו שכתבו תוס' לעיל [קח א] שאין פסול חוץ פוטר בשחיטת חוץ [ולכן חייב על זריקת דמים, אף שדם שיצא אף אם עלה ירד] והיינו שביאר "ואל פתח אוהל מועד לא יביאנו" שלא הביאו כשהיה ראוי בפנים, ומשום כך דימתה הגמרא פסול חסרון ליוצא, וצידדה שלא יפטר כשחסר בחוץ.

ובפשטות נראה שספק הגמרא הוא בטעם שחסרון ע"י ההקטרה אינו פוטר, [כמו שמצינו

משנה שהקשה למה זר אינו חייב אלא במלא חפניו. [והגר"מ סולוביציק צ"ל חילק בין חיוב זרות שהוא על עבודה. ואין עבודה בקטורת דיוה"כ אלא במלא חפניו, מה שאין כן חיוב חוץ שהוא על מעשה הקטרה, ושיעורו בכזית].

ולביאור זה הטעם שהשמיט את דין קטורת שחסרה כל שהוא, הוא משום שנקט כי גם בקטורת דיוה"כ אין שיעור בחפצא של קרבן הקטורת, אלא כמה צריך להקטיר, ומיעוט "אותו" פוטר רק בקרבן חסר, אך כשהחסרון הוא בשיעור שצריך להקטיר אינו נפטר, כי אין זה חסרון בעצם החפצא של הקרבן.

115. המשנה למלך [פ"ט ממעה"ק הי"א ד"ה ודע דבעלה] כתב שלדעת רש"י ותוס' שפירשו במשנה ש"וכולן שחסרו כל שהוא והקריבו בחוץ פטור" נסוב רק על קומץ ולבונה שיש בהם חסרון פסול, ביאור הספק בסוגיין הוא אם אחר שנפסל ביוצא שוב לא איכפת לן שנוסף פסול חסרון, כי מה לי פסול אחד או שנים. אך לדעת הרמב"ם שהכוונה במשנה למיעוט של "אותו" הפוטר על הקטרת קרבן חסר בחוץ,

מאי לאו, מדובר כאן באופן דחסי בחוץ
ופטור משום חסרון.

ודחינן: לא. דחסי בפנים!

ונשאר נידון זה בספק!

שנינו במשנה: המקריב קדשים ואימוריהן
בחוץ, חייב.

ומקשינן: אמאי חייב, והאיכא חציצה?
שהבשר כיון שהוא אינו ראוי להקטרה,
חוצץ בין האימורין למערכה, ובהאי גוונא
אפילו בפנים לאו העלאה היא. דרחמנא אמר
"וערכו בני אהרן הכהנים על העצים אשר
על האש, אשר על המזבח", ומשמע שצריך
הקרבת להיות על האש ממש. וקא סלקא
דעתך השתא, דמתניתין רבי יוסי היא, דאמר
אינו חייב בחוץ עד שיעלה לראש המזבח
ממש, כבהקטרת פנים (116).

כזית ממנו, וכל הנידון הוא לפי רבנן,
שחייבו על כזית כאשר כולו קיים, ומודו
בשחסי בפנים שפטור עליו, והספק באופן
שחסי בחוץ?!

אמר ליה אביי: איני לומד מדברי רבי אלעזר
עצמו, אלא בפירוש שמייע לי מיניה דמר
[רבה — רבו של אביי]: עד כאן לא פליגי
רבנן עליה דרבי אלעזר ומחייבים על כזית
אלא באופן דאיתיה בעיניה. אבל בחסרון,
מודו ליה שפטור.

מאי לאו, חידושו של רבה הוא, שמודים
באופן דחסי בחוץ. ומוכח שגם לרבנן פטור
בחסרון בחוץ!

ודחינן: לא, דברי רבה הם באופן דחסי
בפנים ואין ראייה לנידוננו בחסרון בחוץ.

תא שמע מסיפא: וכולן שחסי כל שהוא
והקריבן בחוץ, פטור.

[כו ע"ב], וראה עולת שלמה ומצפה איתן,
וכתב הגר"ז [בסוף המס'] ומנחת אברהם
וזבח יעקב.

אמנם בפירוש המיוחס לרבינו חננאל נקט
שהחציצה היא בין האימורין למזבח, וכן נקט
החזו"א [כ, ו] וכמבואר בסמוך, והגרא"י
סולוביצקי הראה מקור לכך בספק הגמרא
במנחות [כו, ב] אם צריך שיהיו האימורים על
העצים או אפילו בצד המערכה, ואם כן פירוש
רש"י שחוצץ למערכה הוא רק אם צריך שיהיו
על המערכה בדוקא.

ובקהילות יעקב [קידושין לג] דקדק מלשון
רש"י שדוקא בשר חוצץ אך אימורין שעומדין
להקטרה כחד חשיבי כי דין אחד לשניהם,
והקשה משותפין שידיהם חוצצות זה לזה
בתנופה והסיק מכך כי דוקא בקרבן אחד אפשר

במעלה כזית ונודע לו ושכח וחזר והעלה שחייב
שחים] אם הוא משום שכבר נפסל ביוצא, ואין
חילוק בין פסול יוצא לפסול חסרון ואפילו נחסר
קודם הקטרה, או שחיובו רק כשנחסר בדרך
הקטרתו, אך כשנחסר קודם וליתיה בעיניה לא
מתחייב.

116. רש"י פירש שקושית הגמרא שהכשר
שאינו ראוי להקטרה חוצץ בין אימורין למערכה,
ובפנים אינו נחשב העלאה, והוסיף ביאור זה כדי
ליישב למה לא הקשתה הגמרא על המשנה
בסמוך בקומץ שחזר למנחה שחייב על הקטרתה
בחוץ, אף שהמנחה חוצצת. ולכך כתב,
שהחציצה היא למערכה של עצים, כי דוקא
באיברי הזבחים התחדש דין סידור על המערכה,
ולא בקומץ, וכמבואר ביומא [כד ע"ב] ובמנחות

ומשנינן: אמר שמואל: הכא במאי עסקינן, כשהפכו, שהניח החלבים למטה על האש! (117)

אפילו העלו על הסלע או על האבן, חייב, ולא בעינן דוקא על גבי מזבח, ועל כל פנים אין בזה משום חציצה. (118)

ורבי יוחנן אמר: אפילו תימא שלא הפכו, אפילו הכי לא הוי חציצה, והא מני, רבי שמעון היא, דאמר לעיל במתניתין [קח א]:

רב אמר הכא ליכא חציצה, כי מין במינו אינו חוצץ, והבשר והאימורין מין אחד הם. (119)

להקריב אימורין על אימורין כי מצוה אחת מחייבת את שניהם מה שאין כן בשותפין שכ"א חייב לבדו. ותמוה שהרי ביומא [כו, א] פי' רבינו חננאל שרק אברי תמיד ניתנין על המערכה ושאר קרבנות עליהם.

117. תוס' [ד"ה אמר] כתבו שהחידוש באופן זה שלא נפטר מטעם שאין דרך הקטרה בכך. והרמב"ם [פי"ט ממעה"ק ה"ה] כתב שאע"פ שלא הפרישן נחשב כאילו הקטיר אימורין בפני עצמן ואינם כמנחה שלא נקמצה. ומקורו במנחות [עז, ב] שצריך להסיר האימורין מהבשר קודם הקטרה, אך אף שלא הפרישן נקראים אימורים, שלא כקומץ שאינו נקרא "קומץ" קודם שקמצו והפרישו מהמנחה. וכן דקדק הגרי"ז מלשון רש"י, "והאימורין מחוברין בו".

118. לפרש"י שקושית הגמרא מצד חציצה לעצי המערה, לכאורה תמוה שהרי אף אם רבי שמעון אינו מצריך קרבן, כיון שדין הקטרה הוא דוקא על עצים והבשר חוצץ, נמצא שחסר בעצם ההקטרה, ומה תירץ רבי יוחנן. ויתכן שלצורך כך כתב רש"י [סד"ה והאיכא] שקושית הגמרא רק לרבי יוסי שמצריך העלאה על עצים "כהעלאת פנים", ובאמת רבי שמעון מחייב גם כשאינה דומיא דהעלאת פנים.

והחזו"א [שם] העלה מכח קושיא זו שקושית הגמרא רק מצד חציצה למזבח, ולרבי שמעון שאינו מצריך מזבח, וגם על הסלע כשר לבמה ומתחייב בחוץ, הוא הדין כשמקטירים על

הבשר.

אמנם לפי המבואר לעיל, גם לרש"י אין החציצה גורמת שלא תחשב הקטרה על עצים, אלא שחסר בסידור אברים על המערכה, וזה ודאי לא נצרך לרבי שמעון שאינו מצריך מזבח, אלא שעדיין תקשה קושית הקרן אורה למה הוצרך רבי יוחנן לתרץ כך כרבי שמעון, ומגלן שרבי יוסי פוסל חציצה בכמה, והרי אינו מצריך בה קרן וכבש, ומשום כך פירש רש"י כנ"ל שרבי יוסי סובר שהחיוב רק על העלאה כעין פנים.

119. מהרי"ט אלגאזי [בכורות פ"א ד, ד] הוכיח מכאן ששמואל ורבי יוחנן נחלקו על הכלל שמין במינו אינו חוצץ, וראה כסף משנה [פי"ט ה"ה] ונחל אשכול [ח"ג, לב] שהעירו בסוגיין למה הוצרכו לתירוץ שונים והרי לכו"ע אינו חוצץ. ועיין גם בפלתי [ס"ס כח].

והקשה המהריט"א [שם] למה אינו חוצץ, והרי שיטת תוס' בבכורות [ט, ב] שמין במינו אינו חוצץ רק במקום שיש מקצת נגיעה, וכאן משמע שאפילו אם הבשר מפסיק לגמרי אינו חוצץ, ולכאורה מוכח שאין דין שיגע הבשר במערכה או במזבח, אלא רק שיהיה על גביהם, שהרי אויר מזבח כמזבח וכדלעיל [פז, ב], ורק כשהדין תלוי בנגיעה צריך נגיעה במקצת ואם ההפסק הוא מין במינו אינו חוצץ להשאר.

ובתו"ט במשנה הסמוכה כתב, שחזר קומצה לתוכה והקריבה בחוץ חייב כי מין במינו אינו חוצץ, ולשמואל ורבי יוחנן צריך לומר שרק

מתניתין

בתוכה, חייב על הקרבתה בחוץ.

ותממה הגמרא: וניבטלו שיירים, מדוע לא יבטלו שיירי המנחה שנשארו לאחר הקמיצה, שהם רוב המנחה, לקומץ שהוחזר לתוך שיירי המנחה, שהקומץ הוא המיעוט, ויחשב הדבר כאילו הקומץ אינו קיים, ויהא פטור על הקטרתו בחוץ?!

ומתריצין: אמר רבי זירא: נאמרה הקטרה בקומץ, "וקמץ והקטיר", ונאמרה הקטרה בשיירים "לא תקטירו ממנו אשה לה" [ודרשין, כל שממנו לאשים, דהיינו שיירים שמהם נקמץ הקומץ לאש, הרי הוא ב"ב לתקטירו" (121)].

מנחה שלא נקמצה, (120) והקריבה בחוץ, פטור. לפי שאינה ראויה לפנים.

אבל אם קמצה כהלכתה, ואחר כך חזר קומצה לתוכה, ונתערב בשיירים, והקריבה כך בחוץ, חייב. משום שכיוצא בה בפנים כשירה. כמו ששינו במנחות [כג א] נתערב קומצה [של המנחה] בשייריה, לא יקטיר, ואם הקטיר עלתה לבעלים. וכיון שבפנים נחשבת הקטרה בדיעבד, חייב עליה בחוץ.

גמרא

שינו במשנה: מנחה שנתערב קומצה

ומקטיר בחוץ אם חייב על ההקטרה, שרשי לעיל [קז, א] מחייב על מוקטרי חוץ גם בקומץ, וטעמו שמום שאין כלי שרת בחוץ ולכן חייב אף שלא התקדש בכלי, ולפירושו מובן למה נקטה המשנה "שלא נקמצה", אך תוס' לעיל [נט, א ד"ה עד] נקטו שהחויב על הקטרת קומץ הוא דוקא כשנקמץ בפנים, ולדבריהם צ"ל כנ"ל למה לא נקט שנקמץ ולא התקדש.

121. רש"י פירש שנאמר איסור הקטרה בשיירים, ובפשוטו הכוונה כי אף שאין בהם דין הקטרה אפשר ללמוד בגזירה שוה הקטרה הקטרה מקומץ שאינם בטלים, אך מלשונו במנחות [נג, ב] מבואר שמאיסור הקטרה שנאמר בהם מוכח שחל בהם דין הקטרה, וזה תמוה מנין משמע שנחשבת הקטרה ואין זה איסור על מעשה הקטרה גרידא.

ובאור שמח [פי"ט ממעה"ק ה"ה] ביאר שהלימוד משיירים הוא משום שהחויב על שאור ודבש הוא בהעלאתן לשם קרבן, או בהעלאתן עם קרבן ואפילו שעלו לשם עצים, ומוכח

בשר חוצץ כי אינו כקומץ שסולתו מעורבת בכל המנחה. אך לפי המבואר לעיל במנחה אין כלל נידון של חציצה מהמערכה.

120. המקדש דוד [כז, ד] הקשה שהרי אפילו אם נקמצה קודם שקידשה בכלי יפטר עליה משום שאינה ראויה לפתח אהל מועד כי דינה שאפילו אם עלתה תרד, וכדלעיל [סג, ד]. ותירץ שבאופן זה היא ראויה למזבח פנימי שמקדש את שאין ראוי לו, [ונקט שמקדש גם דבר שאינו ראוי להקטרה כלל, ולא דוקא שאינו ראוי "לו" בלבד] וכבר הובא לעיל שתלוי בדברי השטמ"ק [כז, ב].

אכן יש לחלק בין קרבן שאינו ראוי לפתח אהל מועד מצד פסולו לבין קרבן שאין ראוי להקרב מחמת שלא התקדש, שהוא ראוי לעתיד לפתח אהל מועד, וראה תמורה [יב, א] לענין בהמת חולין המעוברת בולד קודש אם חייב על שחיטתה בחוץ מפני שראוי להביאו בעתיד, ועי' חזו"א [יט ד]. וחזון יחזקאל [פי"ב].

ואמנם כבר נחלקו רש"י ותוס' לגבי הקומץ

אבל, אם הקריב אחד בפנים בתחילה ואחד בחוץ לאחר מכן, חייב. לפי שבזה נגמרה ההקטרה, ובו הכל תלוי.

וכן שני בזיכי לבונה, שמקטירין בשבת להתיר את לחם הפנים לאכילת כהנים⁽¹²³⁾, שהקריב את אחד מהם מהבזיכין בחוץ, חייב. ורבי אלעזר פוטר גם כאן עד שיקריב גם את השני.

אבל אם הקטיר אחד מהבזיכין בפנים כהלכתו, ואחד מהם בחוץ, הרי זה חייב וכדלעיל, שהרי בו נגמרה ההקרבה בחוץ.

גמרא

בעי רבי יצחק נפחא: קומץ⁽¹²⁴⁾ שהוקטר לבדו בלי לבונה, מהו שיתיר כנגדו

מה הקטרה האמורה בקומץ, אם הקטירו שני קמצים כאחד אין קומץ אחד מבטל את חבירו, ואפילו אם הוא רבה עליו, וכדרשינן מקרא במסכת מנחות [כב א] שכל העולין למזבח אין מבטלין זה את זה, לכן, אף הקטרה האמורה בשיריים ביחד עם הקומץ, אין שיריים מבטלין את הקומץ.

מתניתין

הקומץ והלבונה של מנחת נדבה, ששניהם מתירין את השיריים באכילה על ידי הקטרתן, שהקריב את אחד מהן בחוץ, חייב.

רבי אלעזר פוטר, עד שיקריב אף את השני, כי החיוב הוא רק על הקטרת כל המתיר בחוץ ולא כשהקטיר רק מקצתו⁽¹²²⁾.

כרבנן שדי בכזית קטורת, והוסיף [בהי"ד] שאם הקטיר אחד מהם בחוץ חייב, וביאור כוונתו על פי תוס' במנחות [קו, ב] שכתבו כי בדעת רבנן יש שני חידושים, שחייב על כזית גרידא, ושאינו צריך להקטיר את שני המתירין, ורבי אלעזר מצריך שיקטיר שני מתירין כי אפילו אם די בכזית מהקומץ צריך שיקטיר גם כזית מלבונה, וראה עוד בגמרא.

123. פירש"י שנאמר בלחם הפנים "אזכרה" ובמנחה "אזכרה" ודרשינן כשם שבמנחה הקטרת אזכרת הקומץ מתירה שיריים שנאמר בה "והנותרת ממנה וגו' חלקם נתתי אותה מאשי", לומר שאינה נאכלת אלא אחר הקטרת קומץ לאישים כך בלחם, הקטרת לבונה מתירה את הלחם לאכילת כהנים.

124. בקרן אורה תמה, הרי במשנה לעיל מפורש שרבנן חייבו גם על הקטרת כזית מן

השיריים אינם מבטלים את השאור ונחשב שעלה עם "קרבן" ויש בהן הקטרה, ומכאן מוכח שגם אינם מבטלין את הקומץ.

אמנם מדברי רש"י [ד"ה אין] משמע שהלימוד מקומץ לשירים עשאן כעולין שאין מבטלין זה את זה, והסברא בזה שביטול שייך רק בעיקר וטפל, או בדינים שמתנגדים זה לזה אך כשיש לכל צד דין שוה אינו מתבטל בחבירו, וכיון שנאמר "הקטרה" בשירים, נחשב שקיום הקרבן הוא בכך ש"לא יוקטרו", ונחשבים עולים כקומץ, והשמיענו רבי זירא שקיום הקרבן אינו רק בהעלאת הקומץ, אלא גם ב"אי הקטרת" השיריים, ואין זה איסור גרידא שלא להקטירם.

122. בפשטות חידוש המשנה הוא רק בדעת רבי אלעזר, כי כבר שנינו לעיל שלרבנן חייב על כזית קטורת בחוץ, ומובן שאין צורך שיקטיר גם את הלבונה.

אולם הרמב"ם [פיי"ט ממעה"ק ה"ח] פסק

או שהקטרת קומץ לבדו רק אקלושי מיקלש את איסור אכילת השיריים, (125) כי הקומץ והלבונה מתירים את כל השיריים לאכילה רק כשהקטיר את שניהם. אבל אם הקטיר רק אחד מהם לא הותר אפילו חלק מהשיריים לגמרי, אלא רק הוקלש האיסור שעליהם.

והוינן בה: **אליבא דמאן** הסתפק רבי יצחק?

אי אליבא דרבי מאיר, דאמר [לעיל בדף טז

בשיריים, דהיינו, את מחצית השיריים שכנגד הקומץ, לאוכלן, ואילו מחצית השיריים שכנגד לבונה לא יותר לאכול, ומדובר באופן שבייר חלק מהשיריים כנגד הקומץ וחלק כנגד לבונה?

וצדדי הספק הם:

האם הקטרת הקומץ בלי הלבונה **מישראל שרי** את החלק שכנגד הקומץ, ולגמרי הותר על ידו.

בכולה לוקה. אך אם הקומץ "מיקלש קליש" לאיסור שחל בכל המנחה, אפילו אכל או מעל בכולה אינו לוקה.

ובמנחת חנוך [תמח, ב] כתב, שלדעת רש"י אין מלקות על אכילת שיריים קודם הקטרת הקומץ, ולכן נקט שהנידון לגבי איסור אכילה, וביאר שזה טעם הרמב"ם שהשמיט בעיא זו, כי אין נפקא מינה במקלש איסורו, כי בין כך ובין אינו לוקה ואסור לאכול.

ומהמשך דברי תוס' מוכח שהנידון בסוגיין שיתיר או יקליש קומץ בפני עצמו או לבונה בפני עצמה אף שלא עשה בסוף גם את המתיר השני, ואין הנידון אם בסיום העבודה מתגלה למפרע שחלק זה הותר כבר בהקטרת הקומץ, שהרי הקשו למה מעכבין זה את זה והרי מישראל שרי, והיינו אפילו שלא נעשה השני. ואם כן תמוה איך יועיל אחד מהם בפנ"ע בעוד שהתורה מצריכה את שניהם.

ובהכרח שרב יצחק נפחא נקט שלא הצריכה התורה את שניהם אלא להתיר את כל השיריים, אך ודאי שכל אחד מתיר את חלקו, והנידון הוא אם חלקו הוא במחצית השיעור או בקלישות האיסור, ועל כך גופא תמהה הגמרא שהרי לרבנן שאין מפגלין בחצי מתיר, יתכן שכל הקטרה חלה בנפרד אף שאין כל אחד מהם מתיר כלל, אלא רק בצירוף שניהם.

הקומץ בחוץ, והוא ודאי אינו מתיר כלל, ולמה הסתפק רבי יצחק נפחא אם החיוב על הקטרה בחוץ מוכיח שקומץ מתיר, ונכעין זה הקשה השפת אמת למה דן ר"י נפחא דוקא על קומץ שלם ולא על כזית מהקומץ].

אולם החילוק פשוט, כי רק בקומץ ולבונה שהן שני מתירין סבר רבי אליעזר שאם אחד מהם אינו מתיר בפני עצמו אינו נחשב כהקרבה בחוץ להתחייב בה עד שיקטיר גם מהמתיר השני, והיינו אפילו אם די שיקטיר מכל אחד כזית בלבד כדי להתחייב בחוץ, כיון שצריך חלק מכל מתיר, אך הנידון במשנה לעיל אם החיוב תלוי בהקטרת כל המתיר או חלקו, הוא נדון אחר, ולרבנן יתכן שדי בהקטרת חלק מהמתיר, אף שאינו מתיר ואינו מקליש, כי העיקר שהקטיר חלק מהמתיר. ולכן הוכיח מהחיוב על הקטרת קומץ שקומץ מתיר בפני עצמו אף שחייבו גם על הקטרת כזית ממנו כחלק מהמתיר.

125. כך פירש"י, ונקט שהנידון הוא אם מותר לאכול את החלק שבייר כנגד הקומץ או לא. אך תוס' [ד"ה קומץ] נקטו שלא בירר את חלקו, והנידון לגבי חיוב מלקות, ולהיפך, שאם רק החלק שכנגדו משרא שרי, נמצא שהחלק השני עומד באיסור גמור, ואם אכלה כולה או מעל

חייבין על העלאה בחוץ עד שיקטיר את כל המתירים, כי **כרבנן סבירא ליה, דאמר אין מפגלין בחצי מתיר**. ואם כן, פשיטא שקומץ לבדו אפילו אינו מקליש את האיסור.

ומתריצין: **אלא, ספיקו הוא אליבא דרבנן דהכא, שחייבו במשנתנו על הקטרת קומץ או לבונה בחוץ, והספק הוא:**

הכא מאי? מישרא שרי שהרי מוכח שנחשבת הקטרה. או **אקלושי מקליש**, וגם הקטרה שמועילה רק להקליש איסור נחשבת הקטרה לחייב עליה משום הקטרת חוץ.

ומסקינן: **תיקו!** (128)

מתניתין

וזורק מקצת דמים של הקרבן בחוץ, כגון קי-ב

[א] **מפגלין בחצי מתיר** [אם פיגל בקומץ לחוד או בלבונה לחוד, שחשב בשעת הקטרת אחד מהם לאכול כזית מן השיריים בחוץ, פיגל], אם כן, כשהקטיר קומץ בלי לבונה, ודאי **מישרא שרי**, שהרי הקטיר חצי מתיר. ואילו לא היה מתיר את שכנגדו, לא היתה מחשבה מועילה בו (126).

אי אליבא דרבנן, דאמרי [שם] אין מפגלין בחצי מתיר, הרי יתכן שהקטרת קומץ בפני עצמו **לא מישרא שרי ולא אקלושי מיקלש**. ולמה היה ברור לרבי יצחק נפחא שקומץ לבדו, או מקליש או מתיר? (127)

ומבארינן: **אלא, ספיקו של רבי יצחק נפחא הוא אליבא דרבי אלעזר** במשנתנו, שאינו מחייב בהקטיר אחד מהם בחוץ עד שיקטיר את השני.

ומקשינן: והרי טעמו של **רבי אלעזר** שאין

אלא כוונת הגמרא להקשות מנין היה ברור לרבי יצחק נפחא ש"או מתיר או מקליש" והרי יתכן שאפילו אינו מקליש.

[ואין להקשות איך חייבו רבנן על זורק מקצת דמים מחטאות פנימיות בחוץ, והרי בהזאה אחת לא מתיר ולא מקליש, שהרי כבר התבאר שלרבנן די בהקטרת חלק מהמתיר וכל הנידון אם קומץ נחשב מתיר בפני עצמו לחייב על הקטרת חלק ממנו].

128. לכאורה עדיין תמוה, מה הכריח את רב יצחק נפחא שקומץ לפחות מקלש קליש, והרי שנינו לעיל שקומץ שחסר והקריבו בחוץ פטור, ופרש"י משום שאינו מתקבל בפני, ואם כן קומץ שלם שאם עלה ונאבדה הלבונה לא ירד, פשיטא שיתחייב עליו אף אם אינו מקליש כלל. ובהכרח שאין כוונת רש"י כפשוטה שפטורו

126. בקרן אורה הקשה הרי רבי מאיר אומר שמפגלין אפילו בהזאה אחת מהזאות פנים אף שכולן מעכבות ואינה מתרת כלל [לעיל מב, א] ואם כן אין ראייה מפיגול בקומץ שהוא מתיר את המנחה.

אמנם כבר מבואר לעיל שהחילוק פשוט, כיון שהזאה אחת מארבע הזאות היא חלק מהמתיר, ומפגלין בחצי מתיר אף שלא התיר בפני עצמו, מה שאין כן בקומץ ולבונה שהם שני מתירין בהקטרות נפרדות, ואילו אינו מתיר באחד מהם פשיטא שלא פיגל.

127. רש"י פירש שאין קושיית המגרא שאם אין מפגלין בהכרח שהקומץ בפני עצמו לא מתיר ולא מקליש, שהרי יתכן שמקליש ואינו מפגל כי אינו מתיר לגמרי כזריקה, או אפילו אם מתיר מחצה אין מפגלין בו כי אינו מתיר הכל כזריקה,